

NORGES VASSDRAGS- OG
ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Deres ref:
Vår ref: 2023/196798
Dato: 20.12.2023
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

HØRINGSUTTALELSE TIL REVISJONSDOKUMENT FOR ULDALSVASSDRAGET OG TOVDALSVASSDRAGET, FROLAND, IVELAND, BIRKENES, ÅMLI, EVJE- OG HORNNES KOMMUNER, SAK 2007022306

Viser til brev fra NVE, datert 15.09.2023, sak 2007022306 vedr. høring av revisjonsdokument for regulering av Uldalsvassdraget og Tovdalsvassdraget – Froland, Birkenes, Iveland, Åmli, Evje- og Hornnes kommuner.

NVE har vedtatt at vilkårene for følgende konsesjoner skal revideres: Konsesjon av 22. mars 1957 til regulering og utbygging av Uldalsvassdraget og konsesjon av 1. august 1969 til regulering av Eptevatn/Homstølvatn i Tovdalsvassdraget. På bakgrunn av krav fra kommunene og føringer fra NVE har Å Energi utarbeidet et revisjonsdokument som bl.a. beskriver reguleringene og vurderer de ulempene man er kjent med. Revisjonsdokumentet er nå til offentlig høring.

Mattilsynet er sektormyndighet for områdene planter, fisk, dyr, mat og drikkevann. Vår oppgave i sammenheng med plan- og byggesaker er å ivareta nasjonale og regionale bestemmelser/føringer relatert til våre forvaltningsområder. I tilknytning til høring av revisjonsdokumentet er tema om drikkevannsforsyning, plantehelse og fiskehelse særlig relevante.

Mattilsynet uttalelse til revisjonsdokumentet

Fra mottatt dokumentasjon:

Fra revisjon for konsesjonsvilkår for Uldalsvassdraget 3.1 Tovdalsvassdraget

«Tovdalsvassdraget ligger mellom Otravassdraget og Arendalsvassdraget og munner ut i Topdalsfjorden ved Hamresanden / Kristiansand lufthavn Kjevik, nordøst for Kristiansand sentrum. Det smale og avlange nedbørfeltet strekker seg 120 km innover i landet.»

Fra revisjon for konsesjonsvilkår for Uldalsvassdraget 3.2. Uldalsvassdraget

«Uldalsvassdraget har nedbørfelt i de seks kommunene; Bygland, Evje og Hornnes, Åmli, Froland, Iveland og Birkenes. Kommunene som er berørt av reguleringsanlegg og regulert vannstreng er Evje og Hornnes, Åmli, Froland, Birkenes og Kristiansand kommune.»

«Uldalsvassdraget benyttes til fritidsaktiviteter gjennom hele året. Det er mange hytter, spesielt i Evje og Hornnes kommune ved Høvringsvatnet og ned mot Vikestølvatnet, samt ved Herefossfjorden og rundt Ogge i Birkenes og Iveland kommuner. Ogge er et svært attraktivt område for kano/kajakk med sine 365 holmer og skjær.

De største tettstedene i Uldalsvassdraget er Engesland som ligger vest for reguleringsmagasinet Ljosevatnet og Vatnestrøm som ligger vest for Ogge. Næringsvirksomheten i området er hovedsakelig primærnæringer som skogbruk og noe jordbruk. Voss Production (drikkevann) er den største industribedriften i området og har sitt produksjonsanlegg (i tilknytning til Ogge) ved Vatnestrøm i Iveland kommune.»

Drikkevannsforsyning

Mattilsynet forvalter drikkevannsforskriften (forskrift om vannforsyning og drikkevann FOR-2016- 12-22-1868). Vårt ansvarsområde i forhold til planarbeid er knyttet til beskyttelse av eksisterende og framtidige drikkevannskilder og leveringssikkerhet for trygt og nok drikkevann til innbyggerne. Generelt må en føre-var tilnærming legges til grunn for beskyttelse av drikkevannskilder, på kort og lang sikt.

I Iveland kommune har kommunale vannverk inntak i Røyknesfjorden og i Oggevatn der Skaiå vannverk, Skisland vannverk og Vatnestrøm vannverk kan bli berørt. Tettsted i Herefoss og Engesland har kommunale vannverk, som har inntak i brønner, ved henholdsvis Herefossfjorden og ved Engesland.

VOSS Production AS, som produserer vann på flaske, har sitt inntak i en brønn ved Oggevatn.

Dere skriver at det er mange hytter i Evje- og Hornnes kommune ved Høvringsvatnet og ved Vikestølvatnet samt ved Herefossfjorden og rundt Oggevatn i Birkenes og Iveland kommuner. Vi antar at disse har privat vannforsyning.

Mattilsynet har ingen fullstendig oversikt over private vannforsyningssystem. Privat vannforsyning kan benytte overflatevann eller grunnvannsbrønner som råvannkilde. En eller flere husstander kan være knyttet til disse vannforsyningssystemene.

For å sikre drikkevannsforsyningen vil det være viktig å beskytte vannforsyningssystem mot eventuelle negative konsekvenser som følge av regulering av vannstand eller anleggsvirksomhet i reguleringsområdet.

Fysiske tiltak i og langs bredden med fjerning av vegetasjon, fjerning og tilføring av masser frem til ferdigstillelse kan medføre forurensning av en vannkilde. Det vil derfor være avgjørende å sikre at anleggsgjennomføringen ikke medfører forurensning som resulterer i at vannkvaliteten blir påvirket negativt.

Aktuelle kilder til forurensning kan være avrenning av organisk innhold etter fjerning av vegetasjon/skog, partikulært materiale etter sprengningsarbeider, nitrogen fra sprengstoffrester og uhellspill av drivstoff og oljeprodukter fra anleggsmaskiner. I tillegg kan forekomst av sulfidholdige bergarter i anleggsområdet være en problemstilling.

Endring av vannstanden kan medføre at det i perioder blir mindre tilgang på drikkevann som kan gi utfordringer med kapasitet eller at vannkvaliteten endres som en konsekvens av at partikler i vannkilden settes i bevegelse av vannmassene. Disse forurensningsfaktorene vil ha ulik negativ effekt på råvannskvaliteten og kapasiteten både på kort og noe lengre sikt.

Dersom det er avrenning fra konsesjonsområdet til kommunal vannforsyning eller privat vannforsyning, vil vannkvaliteten i kildene kunne bli negativt påvirket. Det vil derfor være viktig å kartlegge og sikre mulige uheldige konsekvenser for vannforsyningene som ligger i eller i nærheten av konsesjonsområdet.

Konklusjon

I det videre arbeidet må det kartlegges og sikres at endring av vannstand eller fysiske tiltak i og langs bredden ikke kan påføre kommunale vannforsyninger eller private vannforsyninger endret kapasitet eller kvalitet på drikkevannet.

Det må settes vilkår for å ivareta minstevannføring for å sikre at det er tilgjengelig trygt og nok drikkevann og at fysiske tiltak i og langs bredden ikke påvirker drikkevannet negativt.

Mattilsynet forutsetter at eventuelle negative konsekvenser for kommunale vannforsyningssystem eller private vannforsyningssystem ivaretas. Eventuelle avbøtende tiltak for å sikre nok og trygt drikkevann må identifiseres og fastsettes. Dette gjelder både for anleggsarbeid og driftsfasen.

Akvakultur

Mattilsynet forvalter akvakulturdriftsforskriften (Forskrift om drift av akvakulturanlegg FOR-2008-06-17-822). Ett av forskriftens formål er å fremme god helse hos akvakulturdyr og ivareta god velferd hos fisk.

Denne saken er kanskje litt på siden av Mattilsynet sitt forvaltningsområde, men Mattilsynet ønsker likevel å spille inn et ønske om at revisjonen skal avdekke eventuelle avvik i Agder energi sine tiltak for å sikre nødvendig vannføring i vassdraget for å på den måten styrke det pågående arbeidet med å bygge opp den lokale villaksstammen.

Planteskadegjørere

Mattilsynet forvalter plantehelseforskriften (Forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere FOR2000-12-01-1333.) I tilknytning til plantehelse er Mattilsynets ansvarsområde å forhindre spredning av planteskadegjørere som kan ha alvorlige samfunnsøkonomiske konsekvenser.

Uønsket spredning kan skje både med jordmasser som flyttes og med maskiner med rester av jord, frø og planter. Faren for spredning er størst fra områder med tidligere eller nåværende dyrka mark.

I revisjonsdokumentet står det at det er noe jordbruk og skogbruk i Uldalsvassdraget. Det fremkommer ikke om det vil flyttes jordmasser som kan medføre spredning av planteskadegjørere. I fall det er relevant ber vi dere sette vilkår for å forhindre spredning av planteskadegjørere.

Mer informasjon om denne tematikken finnes på:

[Risiko for spredning av planteskadegjørere og floghavre i forbindelse med anleggsarbeid | Mattilsynet](#)

Med hilsen

Nina Merete Vehus

Avdelingssjef
Avdeling Agder

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*